

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

24. De Pœnarum timore quæstiones duæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

aut purgandæ sunt statim post mortem: & scit se esse baptizatam, & extra hanc vitam corpoream, & non beatam nec damnatam, ergo purgari ad æternam salutem. Et confirmari idem potest ex parte spei: remanet siquidem in omnibus animabus purgatorii virtus non solum charitatis & fidei, sed etiam spei, non otiosa, sed tunc maxime accensa ad suum obiectum, quod est beatitudo æterna. Et quum spes sit certa expectatio futuræ beatitudinis, quam in dānatis impossibile est esse, sequitur idem quod prius.

Ad primam ergo obiectionem dicitur primo, quod licet aliquæ penæ sint communes in inferno & purgatorio, non tamen eodem modo ex parte patientium: quia patientes in inferno, diversissimo modo sunt dispositi a patientibus purgatorie, ut patet. Quia qui purgantur habent voluntatem rectam & conformem Dei voluntati, amantes iustitiā Dei & sperantes in Deo ac Iesu Christi salute, damnati verò opposito modo se habent. Et propterea ignis cōis inferni & purgandis non eodem modo suscipitur a damnandis & purgandis, & ad modorum diversitatem spectat horror: in inferno enim horror est & diuinæ iustitiæ & penarum propter peruersam voluntatem eorum, in Purgatorio verò dolor qui dem poenarum, sed non horror est: quia amant diuinam iustitiā, & libenter sustinent pœnas propter diuinam iustitiā. Dicitur secundò quod sicut horror maxime in damnatis non impedit eos a perceptione sui status, multo minus impedit purgandos a perceptione sui status: non enim horror maior in Purgatorio quam in inferno est.

Ad secundum dicendum, quod doctrina ecclesiæ non inhaeret incertis uisionibus, quales sunt istæ, quas ecclesia non approbavit & forte fuerunt somnia, aut extases, aut syncopæ, aut illusiones demonum ad noua dogmata inducenda.

Ad tertium patet ex dictis, quod certa ratione habetur omnes animas in Purgatorio certas esse de sua æterna salute. Augustus 25. Septembris, 1518.

TRACTATUS VIGESIMVS QVARTVS.

De poenarum timore, in duas
questiones diuisus.

SVMMARIVM.

1. Num imperfecta charitas, necessario deferat secum post mortem timorem poenalem.

2. Num iustus timendo penam, peccet.

QVAESTIO I.

An imperfecta charitas, necessario deferat secum post mortem, timorem poenalem.

Vtrum imperfecta charitas necessario deferat secum post mortem, timorem poenalem. Et uidetur quod sic: quia imperfecta charitas, quandiu hō est in hac vita, habet secum timorem, quā de sola perfecta charitate scriptum est prima 1o. 4. perfecta charitas foras mittit timorem, sed ex sola morte non perficitur, ergo necessario fert secum timorem: sed timor poenæ hēt ut ibidem dicitur: ergo.

In oppositum est, quia si sic esset, oporteret ut quilibet imperfectæ charitatis transiret per purgatoriu, quā nullus ingreditur cœlum cum timore poenali, sicut nec cum quacunque alia pena.

Ad euidentiā huius sciendum est, quod quia de

A statibus vitæ futuræ id tenere debemus, quod scripturæ sacrae, aut Ecclesiæ autoritate dicimus, idcirco oportet hic supponere ecclesiæ diffinitionem, scilicet, quod si aliquis baptizatus moriatur, antequam culpam aliquam committat, ipsum in cœlum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum & vnū, sicuti est, ut sub Eugenio 4. in Concilio Floren. patet. Ex qua diffinitione sequitur, quod charitas imperfecta non necessario fert secum post mortem, timorem poenalem; quoniam cōstat baptizatum hodie Ioannem aduultum, & statim absque commissio peccato aliquo defunctum, non oportere habuisse charitatem perfectam. Imo communiter baptizati sortiuntur charitatem imperfectam, quia incipiūt, & deinde proficiunt, & demum sunt perfecti: charitas enim meretur augeri, & aucta meretur perfici secundum August. Non consonat igitur ecclesiastica doctrina charitatem imperfectam ferre secum necessario post mortem timorem poenalem; a ratione quoque dissonat huiusmodi necessaria connectio. Habes quoque ex dicta diffinitione Floren. Concilij, animas non retardari a uisione Dei & beatitudine, ex hoc quod quandiu vixerunt in corpore fomitem cum imperfecta charitate habuerūt: nā si rerardarentur, non statim baptizati, qui post non peccauerunt, beati migrantes essent. Nam quum timor seruilis, a quacunque minima charitate excludatur (quoniam per charitatem filij sumus Dei, & non per Spiritum seruituris in timore: sed Spiritū adoptionis filiorum Dei accepimus, in quo clama-

B mus Abba pater sicut in Apostolum) timor quicunque alius composibilis charitati non necessario ponitur in actu ex sola imperfecta charitate, sed oportet aliam positiuā causam apponere: puta aliquod malum imminens. Sed stat quod homini imperfectæ charitatis nihil imminens mali occurrat post mortem: puta quia est in statu, in quo satisfecit plenè pro omnibus peccatis suis: ergo charitas illius nullum poenalem secum ducit timorem: sed statim perficitur perfectione patriæ celestis. Et sic licet in toto tempore præcedente charitas cōpassa fuerit aliquem timorem: ratione tñ status illius hominis (quia, nulli culpæ nulliusque poenæ malo pro peccato subiaceret, tūc inuenitur) in primo instanti quo non uiuit hic, sed ibi charitas illa perficitur perfectione patriæ, ut dictum est, & non nisi timorem illum secum retinet, qui permanet in seculum seculi.

C Ad obiectionem dicitur, quod gloss. ibidem exponit de timore seruilis, qui nec cum perfecta, nec cū imperfecta charitate manet. In cuius signum textus dicit utrunque, & quod timor non est in charitate, & quod perfecta charitas foras mittit timorem. Aliter exponitur primum de timore seruilis, & secundum de timore filiali. Aliter & altius posset exponi de timore simpliciter, & charitate simpliciter, ut sit sensus, Timor non est in charitate: quia, si non necessario comitatur charitatem. Et ratio redditur, quia perfecta charitas (que scilicet est perfectio & perfecta simpliciter) foras mittit timorem: quia timor poenam habet. Charitas autem simpliciter sine omni etiam passibili malo & poenæ & culpæ est: charitas enim quā sit vna ex perfectionibus simpliciter, cōmunis est Deo, & creaturis, & in solo Deo inuenitur perfecta, sicut & sapiētia & bonitas; in quo nullum com pati timorem siue naturalem, siue reuerentialem, manifestum est. Et hæc expositio licet sit quo ad textū illum noua, est tamen in se vera, & non aliena a textu illo incipiente ibi, Deus charitas est, &c. & ex charitate Dei perfectionē charitatis in nobis imitandā

D Opusc. Caiet. L 4 pro-

E

proponente & docente. Sed ad propositum sufficit expositio duplex inducta ex glo.

Ad id verò quod dicitur, quòd per solam mortem charitas non perficitur, responderetur quòd sola mors nò perficit charitatem: sed solus Deus gloriosus inueniens hominē in morte liberum à culpa, & pœna peccatis commissis debita perficit charitatem, lumen gloriæ illi infundendo, & ad visionem fruitionem que suæ maiestatis illum admittendo. Aug. die 14. Octob. 1518.

QVAESTIO H.

An iustus timendo penam peccet.

VTRVM Iustus timedo pœnam, peccet. Et uidet̃ q̃ sic: primò, quia iustus, nihil timere debet nisi solum Deum. Tum secundo, quia timor pœnæ est ex amore sui, qui est peccatum: charitas. n. non querit que sua sunt: primæ ad Corin. 13. ab Apost. vituperantur 2. ad Tim. 3. Homines seipfos amantes: & infinite ad hoc sunt autoritates. Tù tertio, quia ratio suffragatur, quia odio hēns penam plus amat suam quietem, quam Dei iustitiam & voluntatem: hoc aut̃ constat esse iniquum. Quarto, quia timor omnis ex diffidentia est: iuxta illud, Confidite, nolite timere, & similia: diffidentia autem peccatum est: ergo, &c.

Ad euidenciam huius quæstionis sciendum est quòd timor & dolor conueniunt in materia hac, scilicet pœnæ, vt patet, & vtrunque est de his, que nobis nolentibus accidunt (vt Aug. dicit) quamuis differenter: quia dolor de presenti, timor de futuro est malo. Vnde sicut contingit rectè & non rectè dolere de presenti malo pœnæ, ita contingit rectè & non rectè timere futurum malum pœnæ: nã si dolor, quantuncunq; magnus sit, voluntatem hominis à diuinis pœceptis, non auerit, rectè triflamur & dolemus de malo, quod patimur. Et vtrunque clare videmus in Domino Iesu: qui ait, tristis est anima mea usq; ad mortem. Et rursum, O vos omnes qui transitis per viam, videte si est dolor similis sicut meus. Et similiter timor futuri mali pœnæ quantuncunq; sit, si non auerit hominem à diuinis pœceptis, rectus est. & hoc et̃ est videre in domino Iesu, qui cepit pauere & tederet, Mar. 14. Tùc autem tam dolor, quam timor malus est, quando hominē abducit à Dei mandatis, vt patet in his qui dolore & timore fidē negant, vel quicquam aliud mandatorum omittunt. Ex quibus clare patet, quod nec dolor de presenti malo pœnæ, nec timor de futuro, est secundum se malus; alioquin nunquã esset rectus. Nec dissoluitur ab homine mortali quantuncunq; perfectissimo, alioquin non inuentus fuisset in Christo omnium perfectionum fonte. Et hinc prouenit quod timor pœnæ quæque vituperat, & quandoque non, sed nature testis est bonæ. Et p̃pterea iustus timendo penam infra limites nature ac rectæ rōnis, nullo modo peccat, nisi Christi peccauerit, quod est blasphemia.

Ad obiectionem primam in oppositum dicit̃, q̃ naturalis timor mali pœnæ infra limites rationis rectæ cōsistens, non est timoralterius, quam Dei ut infligentis pœnam, quoniam non est malum pœnæ in ciuitate, quod non fecerit Dominus. Timor. n. solius Dei, vt punitoris, non excludit timorem rectum pœnarum, vt patet.

Ad secundam dicitur, quod amor sui duobus modis in sacris literis sumitur. Primò pro amore sui secundum id quod est ex naturalibus, siue gratiis Dei donis, & sic amor sui est de pœcepto nature. Et ad huius sui amoris imitationē pœcepto Deo, Di-

liges proximū tuū sicut teipsum, & s̃m hoc Apostolus dicit, Nemo vnquam carnem suā odio habuit, & Dñs, Dedi dilectam animam meā in manus, &c. Alio modo sumitur pro amore sui s̃m id quod ex peccato hēt: puta pronitatem ad malū, auersionē a Deo, & h̃mōi, & sic amor sui non est rectus: debet enim homo odisse in se quicquid mali hēt, in quantum est malum, amor enim non nisi boni est.

Quocirca si timor ex amore sui secundum Dei in se dona naturalia, vel gratuita procedit, & infra rōnis rectæ limites, sistit, nullum peccatum est, sed testis est bonæ nature, bonitatisque diuinorum effectuum amabiliū. Si autem prouenit ex amore sui secundo modo, sic est peccatum: sicut & ipse sui amor, qui est fundamentum ciuitatis diabolice. Vnde prudentis lectoris erit discernere quādo scriptura canonica, vel doctorum loquitur de amore vel odio sui primo modo, & quādo secundo modo, & sic non falleret. Quod. n. dicit̃, Erunt homines seipfos amantes, de amore sui. quantum ad id quod peccati est refertur, & sic de aliis vituperatis amoribus sui. Quod autem dicitur, Charitas non querit que sua sunt, multiplicetur a glo. exponitur. Primo referendo communiter ad ea que ipsius charitatis esse p̃nt materia, & exponit apponendo ly tantum: hoc est, charitas non tantum querit que pro ipsa in habent ipsam sunt: sed etiam, que pro aliis sunt: secundo exponendo de temporalibus bonis, & sic vel non repetit ablata, vel non est amatrix pecuniarum. August. autem in regula exponit de eisdem temporalibus; quia communia propriis non propria communibus anteponit. Ex quibus omnibus patet, quod in nullo obstat hæc autoritas dictis.

Ad tertiam dicitur, q̃ maior est vniuersaliter falsa: Christus. n. testatur & se nolle mortis pœnam, & se tamen plus velle Dei voluntatem quam suam, quum dixit, Veruntamen non sicut ego volo, quo ad primum: sed sicut tu vis, quo ad s̃m. Et similiter accidit in omnibus rectè tristibus & timentibus: habent. n. simul nolle seu odium respectu malorū ex amore naturali quietis, a malis (quo ad hoc Aug. dixit, q̃ sunt de his que nobis nolentibus accidunt) & velle respectu diuinæ voluntatis, iustitiæ & pœcepti: alioquin non susteret tristitia aut timor infra limites rectæ rationis. Et propterea falsum esse liquet q̃ odio habens pœnam & appetens non pati, plus amat se & suam quietem, quam Dei iustitiam, pœceptum aut voluntatem.

Ad quartam dicitur falsum esse, q̃ omnis timor sit ex diffidentia: quamuis enim timor, quia spei opponitur, minuat ex confidentia, & ex diffidentia augeatur, non semper tamen ex diffidentia oritur, vt patet de timore Christi, in quo nulla fuit diffidentia. Et de timore Hiero. ad Eustochium dicit̃, Ego ille qui timore gehennæ tali me carcere damnaueram, & tñ nunc maximè confidebat de Diuina gratia. Vnde autē oriatur vniuersaliter timor, alterius est negotij: sat est q̃ non est opus culpabilem semper esse. August. die 12. Octob. 1518.

TRACTATUS VIGESIMVSQVINTVS,
De obligatione, & obseruatione pœceptorum
tam in Religionē, quam extra, in duas
quæstiones diuisus.

SVMMARIVM.

- 1 Num quodlibet pœceptum obliget ad mortale.
- 2 Num religiosus factus episcopus ad obseruandas regulares ex debito legati teneatur.

QVAE-